

BIBLIOGRAFIE, PERSONÁLIE

Sbírka motýlů Milána Janovského v Muzeu Beskyd Frýdek-Místek

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek zakoupilo v letošním roce poslední – třetí – část celoživotní sbírky motýlů pana Milána Janovského z Havířova. Stala se tak významnou součástí přírodovědného sbírkového fondu muzea. Pro Muzeum Beskyd je zároveň velkým vyznamenáním, že si jej M. Janovský k uložení své kompletní sbírky sám vybral. Část své sbírky muzeu také daroval. Jeho sbírka, kterou budoval přes padesát let, zahrnuje téměř 20 tisíc exemplářů motýlů (19 295) z prakticky všech našich čeledí Lepidoptera.

Mgr. Milán Janovský se narodil 26. června 1936 ve Starém Městě u Uherského Hradiště. V průběhu studia na uherskohradištském gymnáziu začal rozvíjet svůj zájem o motýly a začal realizovat průzkumy denních motýlů. Během těchto průzkumů například rozšířil záznamy o výskytu pestrokrídlice podražcového (*Zerynthia polyxena*) o novou lokalitu, zahradu v Buchlovicích (I.V.1952). Na této lokalitě zjistil později i dva nové druhy pro ČR: *Aedia leucomelas* L. a *Callogonia virgo* Tr. Nicméně jeho další studium nebylo zaměřeno přírodovědně, nýbrž na studium jazyků na Filozofické fakultě v Olomouci, jejichž výuce se věnoval celý svůj profesní život (1960–1997). Motýlům však zůstal věrný i poté, co se v roce 1959 přestěhoval do Slezska, do Havířova. Po krátkém působení v Havířově se jeho celoživotním pracovním působištěm stalo gymnázium v Orlové.

Ve svém volném čase se M. Janovský dlouhodobě a seriózně věnoval průzkumu motýlů v Moravskoslezských Beskydech a Podbeskydské pahorkatině, později zaměřil svou pozornost i na Slovensko (realizoval např. průzkum motýlů na rašeliništi u Suché Hory, v okolí Štúrova, Domice, na Tematínských kopcích, ve Slovenském raji a na Záhoří, či v okolí Pohranic u Nitry). V Čechách bylo objektem jeho lepidopterologických průzkumů Třeboňsko a oblast Steknika u Žatce, na Moravě okolí Buchlovic, kam se často v období prázdnin vracel.

Věnoval pozornost zejména nočním motýlům a stal se také specialistou na drobné motýly (mikrolepidoptera). Tento jeho zájem vznikl na popud významného slovenského lepidopterologa Andreje Reipricha ze Spišské Nové Vsi. Ve sbírce uložené v Muzeu Beskyd Frýdek-Místek se nacházejí i dokladové exempláře několika druhů mikrolepidopter z Moravy a Slovenska, které do té doby nebyly na tomto území zaznamenány.

Spolupracoval i s dalšími českými a slovenskými lepidopterology – zejména se svými krajany Albertem Gottwaldem z Uherského Hradiště a Františkem Kopečkem z Uherského Brodu, nebo Františkem Kramplem z Prahy a Janem Sitkem z Frýdku-Místku. Ze Slovenska byli jeho spolupracovníky kromě zmíněného A. Reipricha také Gabriel Pastorális z Komárna a Zdenko Tokár z Michalovců. Výsledkem této dlouholeté spolupráce byla níže uvedená řada faunistických příspěvků publikovaných zejména ve Zprávách Československé společnosti entomologické a v dnes téměř kulturním ostravském periodiku Entomologický zpravodaj, který vydával významný regionální spolek Ostravský entomologický klub a kde také M. Janovský působil jako skvělý odborný a metodický rádce mladým začínajícím entomologům. Se svým synem Petrem vydali publikaci věnovanou motýlům Havířova a společně publikovali již zmíněné nové druhy pro ČR.

Sbírka M. Janovského, která má nejenom vysokou vědeckou a informační hodnotu, ale vyznačuje se také precizním odborným a estetickým zpracováním, je přístupna profesionálním i neprofesionálním badatelům – lepidopterologům. Postupně bude zpracovávána do databázové podoby.

Mimo celoživotní sbírky M. Janovského se v depozitáři muzea nachází i řada exemplářů, které pro muzeum determinoval či revidoval.

Bibliografie M. Janovského

- JANOVSKÝ M. 1973: Martináčovití v Evropě. Entomologický Zpravodaj, 1973(5): 6–9.
- JANOVSKÝ M. 1974: Hřbetozubcovití (Notodontidae) na Ostravsku. Entomologický Zpravodaj, 1974(1): 2–15.
- JANOVSKÝ M. 1974: Československý nebo světový endemit? Entomologický Zpravodaj, 1974(2): 13–14.
- JANOVSKÝ M. 1974: Poznámka k článku V. Melicha – Lokální štítka. Entomologický Zpravodaj, 1974(2): 17–18.
- JANOVSKÝ M. 1974: Podivné chování babočky paví oko. Entomologický Zpravodaj, 1974(4): 3–5.
- JANOVSKÝ M. 1975: Nové druhy lepidopter pro ČSSR a některé pro Moravu. Entomologický Zpravodaj, 1975(1): 1–12.
- JANOVSKÝ M. 1975: Prástevníkovití (Arctiidae) na Ostravsku. Entomologický Zpravodaj, 1975(3): 10–19.
- JANOVSKÝ M. 1975: Hřbetozubcovití (Notodontidae) na Ostravsku. Entomologický Zpravodaj, 1975(4): 2–3.
- JANOVSKÝ M. 1976: Mikrolepidoptera – sběr a preparace. Entomologický Zpravodaj, 1976(2): 31–38.
- JANOVSKÝ M. 1976: *Callogonia virgo* (Treitske, 1825) v ČSSR. Entomologický Zpravodaj, 1976(3): 54–57.
- JANOVSKÝ M. 1977: Bezkrídle samičky motýlů. Entomologický Zpravodaj, 1977(1): 6–13.
- JANOVSKÝ M. 1978: Plamenskvrnka jahodníková (*Phlogophora scita* Hb.) v Beskydech. Entomologický Zpravodaj, 1978(1): 3–4.
- JANOVSKÝ M. 1978: Nové druhy lepidopter pro ČSSR nebo pro Moravu a Slovensko. Entomologický Zpravodaj, 1978(3): 50–54.
- JANOVSKÝ M. 1980: Lepidopterologická studie zbytku lužního lesa u říčky Olešná v úseku Sviadnov – Žabeň. Entomologický Zpravodaj, 1980(2): 41–52.
- JANOVSKÝ M. 1980: Preparace kopulačních orgánů. Entomologický Zpravodaj, 1980(3): 74–76.
- JANOVSKÝ M. 1981: Piďalka *Boarmia maculata* Stgr. var. *bastelbergeri* Hirs. v Beskydech. Entomologický Zpravodaj, 1981(1): 1–2.
- JANOVSKÝ M. 1981: Smog – nepřítel motýlů. Entomologický Zpravodaj, 1981(1): 9–11.
- JANOVSKÝ M. 1982: Čím se živí motýl? Entomologický Zpravodaj, 1982(3): 58–59.
- JANOVSKÝ M. 1982: Nové nebo jinak významné druhy mikrolepidopter pro Moravu a Slovensko. Entomologické problémy, 17: 117–131.
- JANOVSKÝ M. 1983: Náhradní potrava housenek? Entomologický Zpravodaj, 1983(2): 39–40.
- JANOVSKÝ M. 1984: Čtvrtý doplněk k článku v EZ č.5/1981 „Mürovití (Noctuidae, Lep.) v severomoravském kraji. Entomologický Zpravodaj, 1984(2): 35.
- JANOVSKÝ M. & JANOVSKÝ P. 1979: Některé údaje o výskytu nových nebo jinak zajímavých druhů mikrolepidopter na našem území. Entomologický Zpravodaj, 1979(2): 26–33.
- JANOVSKÝ M. & GOTTWALD A. 1978: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR 1. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 14: 120–130.
- JANOVSKÝ M. & GOTTWALD A. 1979: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR 2. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 15: 97–103.
- JANOVSKÝ M. & GOTTWALD A. 1983: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR 3. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 19: 21–25.
- JANOVSKÝ M. & GOTTWALD A. 1984: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR 4. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 20: 101–106.
- GOTTWALD A. & JANOVSKÝ M. 1985: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR 5. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 21: 109–116.
- JANOVSKÝ M. & GOTTWALD A. 1990: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR 6. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 26: 112–118.
- JANOVSKÝ M. & GOTTWALD A. 1991: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSFR 7. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 27: 58–63.
- JANOVSKÝ M. & JANOVSKÝ P. 1980: Dva nové druhy Noctuidae (Lep.) v ČSSR. Entomologický Zpravodaj, 1980(3): 54–55.
- JANOVSKÝ M. & JANOVSKÝ P. 1984: Nové druhy lepidopter na našem území. Entomologický Zpravodaj, 1984(2): 32–33.
- JANOVSKÝ M. & JANOVSKÝ P. 1984: Třetí doplněk k článku v EZ č. 5/1981 „Piďalky v Severomoravském kraji. Entomologický Zpravodaj, 1984(2): 34–35.
- JANOVSKÝ M. & JANOVSKÝ P. 1985: Nové druhy lepidopter na našem území. Entomologický Zpravodaj, 1985(5): 87–91.
- JANOVSKÝ M. & JANOVSKÝ P. 2000: Motýli města Havířova a jeho nejbližšího okolí. Frýdek-Místek, vydáno vlastním nákladem, 72 pp.

- JANOVSKÝ M., KAVKA K. & SITEK J. 1985: Piďalky (Geometridae) v Severomoravském kraji (4. doplněk k článku v EZ 8/1981). Entomologický Zpravodaj, 1985(2): 26–30.
- JANOVSKÝ M., KAVKA K., SITEK J. & VACULA D. 1985: Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji (pátý doplněk k článku v EZ č. 5/1980). Entomologický Zpravodaj, 15: 28–31.
- JANOVSKÝ M., KOPEČEK F., GOTTWALD A., KOPEČKOVÁ B., TITZ A., VÍTAZ L. 1997: Motýli Tematínských kopců a přiléhající nivy řeky Váhu. In: ELSNER V., GOTTWALD A., JANOVSKÝ M. & KOPEČEK F. (eds): Motýli jihovýchodní Moravy IV. Sborník Přírodovědného Klubu v Uherském Hradišti, 2(Suppl.): 1–52.
- JANOVSKÝ M., KOPEČKOVÁ B., KOPEČEK F., BARTAS R. 1996: Příspevek k poznání bionomie druhu *Acentra subvestalis* Wehrli. Sborník Přírodovědného Klubu v Uherském Hradišti, 1: 61–62.
- JANOVSKÝ M. & SITEK J. 1987: Piďalky (Geometridae) v Severomoravském kraji (6. doplněk k článku v EZ č. 5/1981). Entomologický Zpravodaj, 1987(1): 5–8.
- JANOVSKÝ M. & SITEK J. 1987: Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji. Entomologický Zpravodaj, 1987(1): 6–8.
- JANOVSKÝ M. & VANĚK J. 1984: Mikrolepidoptera v Severomoravském kraji. Entomologický Zpravodaj, 1984(1): 4–12.
- ELSNER V., GOTTWALD A. & JANOVSKÝ M. 1991: Makadlenkovití (Oecophoridae, Lep.) jihovýchodní Moravy. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 27: 66–70.
- ELSNER V., GOTTWALD A., JANOVSKÝ M., KOPEČEK F., LAŠTŮVKA A., MAREK J. & DUFEK T. 1998: Motýli jihovýchodní Moravy V. In: ELSNER V., GOTTWALD A., JANOVSKÝ M. & KOPEČEK F. (eds): Sborník Přírodovědného Klubu v Uherském Hradišti, 5(Suppl.): 1–85.
- GOTTWALD A. & JANOVSKÝ M. 1976: Pozoruhodné nálezy Lepidopter pro ČSSR. Entomologický Zpravodaj, 1976(4): 85–90.
- GOTTWALD A., BĚLÍN V., BEZDĚČKA P., DEVÁN P., ELSNER V., HOLOMEK J., JANOVSKÝ M., KOPEČEK F., TITZ A. & VÍTAZ L. 2001: Motýli Bílých a Bielych Karpat. Sborník Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti, Suppl. 7, 153 pp.
- LAŠTŮVKA Z., ELSNER V., GOTTWALD A., JANOVSKÝ M., LIŠKA J., MAREK J. & POVOLNÝ D. (1993): Katalog motýlů moravskoslezského regionu (Lepidoptera). Agronomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Brně, Brno, 130 pp.
- LIŠKA J., LAŠTŮVKA Z., ELSNER G., ELSNER V., VÁVRA J., DUFEK T., GREGOR F., JANOVSKÝ M., JAROŠ J., LAŠTŮVKA A., MAREK J., PETRŮ M., SKYVA J. & ŠUMPICH J. 2000: Faunistic records from the Czech Republic – 101. Lepidoptera: Nepticulidae, Heliozelidae, Tineidae, Psychidae, Douglassiidae, Bucculatricidae, Gracillariidae, Yponomeutidae, Glyphipterigidae, Lyonetidae, Depressariidae, Oecophoridae, Elachistidae, Agonoxenidae, Scythrididae, Coleophoridae, Autostichidae, Cosmopterigidae, Gelechiidae, Tortricidae, Epermeniidae, Pterophoridae, Pyralidae, Noctuidae. Klapalekiana, 36: 161–169.
- REIPRICH A. & JANOVSKÝ M. 1981: Přehľad nových a pozoruhodných druhov motýľov zo Slovenska z rokov 1973–77. Zprávy Československé Společnosti Entomologické, 17: 103–113.
- SITEK J., VACULA D., KOVÁŘ R. & JANOVSKÝ M. (1987): Můrovití (Noctuidae, Lep.) v Severomoravském kraji (sedmý doplněk k článku v EZ č. 5/1980). Entomologický Zpravodaj, 17: 6–8.
- SITEK J. & JANOVSKÝ M. 1986: Piďalky (Geometridae) v Severomoravském kraji (Pátý doplněk k článku v EZ č. 5/1981). Entomologický Zpravodaj, 1986(1): 16–18.
- SITEK J. & JANOVSKÝ M. 2006: Faunistic records from the Czech Republic – 221. Lepidoptera: Tineidae, Momphidae, Noctuidae. Klapalekiana, 42: 351–352.

Magdaléna ROHÁČOVÁ

Muzeum Beskyd, Frýdek-Místek, email: magdalena.rohacova@muzeumbeskyd.com